

ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В НУШ: ВІД МОДЕЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДО ЯКІСНОГО ПІДРУЧНИКА

Дячок Світлана Олександрівна,

кандидат філологічних наук,

старший науковий співробітник

відділу навчання української мови та літератури

Інституту педагогіки НАПН України

***Анотація.** У статті розкрито важливі аспекти щодо викладання української літератури в НУШ. Запропонована послідовність ознайомлення із нормативно-правовими освітніми документами, опрацювання яких дасть можливість успішно втілювати педагогічні ідеї в освітній процес. Зроблено акцент на правильному виборі модельних навчальних програм та підручників української літератури.*

Ключові слова: *Нова українська школа, модельна навчальна програма, підручник української літератури.*

Important aspects of teaching Ukrainian literature at NUS are revealed in the article. It is offered the sequence of acquaintance with normative-legal educational documents, which procession will give an opportunity to implement pedagogical ideas in the educational process successfully. Emphasis on the correct choice of model curricula and textbooks of Ukrainian literature is made.

Key words: New Ukrainian school, model curriculum, textbook of Ukrainian literature.

Успішному освітньому процесу в Новій українській школі передують ознайомлення кожного педагогічного працівника із нормативно-правовою базою освіти та законодавчими положеннями. Ключовими і основними, звичайно, є Закони України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту” та Концепція Нової української школи (документ, який пройшов громадські обговорення й ухвалений рішенням колегії МОН України 27 жовтня 2016 р.) [2]. Тож уже декілька роки він у дії, і учасники освітнього процесу початкової школи мають можливість утілювати певні рекомендації, а в 2021-2022 н.р. до цього процесу долучилися й гімназії.

Що ж до мети повної загальної середньої освіти, то її трактування вичитуємо у Законі України «Про освіту» та знаходимо деталізацію у Законі України «Про повну загальну середню освіту». Так у Статті 3 прописано, що *«Система загальної середньої освіти функціонує з метою забезпечення: всебічного розвитку, навчання, виховання, виявлення обдарувань, соціалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і здобуття освіти упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, дбайливого ставлення до родини, своєї країни, довкілля, спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству» [3].*

Досягнути такого результату можна лише формуючи в здобувача / здобувачки освіти ключові компетентності, які необхідні для успішної життєдіяльності кожній людині, та розвивати наскрізні вміння, які полягають у:

- ✓ читанні з розумінням,
- ✓ висловлюванні власної думки усно і письмово,
- ✓ критичному й системному мисленні,
- ✓ обґрунтуванню власної позиції,
- ✓ творчості та ініціативності,
- ✓ умінню конструктивно керувати емоціями,
- ✓ оцінюванні ризиків,
- ✓ прийнятті рішень,
- ✓ розв'язуванні проблем,
- ✓ співпраці з іншими людьми.

Усі ці моменти прописані у Державному стандарті базової середньої освіти [1].

Ключові компетентності та наскрізні вміння вдало реалізуються на уроках української літератури. У сучасній системі освіти особливої уваги заслуговує викладання літератури, оскільки саме на цих уроках формується універсальна компетентність – читацька, яка вважається основою всіх

ключових і предметних компетентностей. Благородним ґрунтом для цього є художня література – скарбниця історії, моральних цінностей, ментальностей, у ній закладено генетичний код, пам'ять народу, вона відіграє одну з ключових ролей у формуванні національної ідентичності.

Для того, щоб уроки літератури стали дієвими, формували компетентного школяра / школярку, варто обрати той варіант реалізації освітньої мовно-літературної галузі, який відповідатиме запитам здобувачів / здобувачок та найкраще буде реалізований у закладі освіти. Відповідно варто із запропонованих модельних навчальних програм (*документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством*) обрати ту, у якій дотримано принципів науковості, системності, логічності, послідовності тощо. Наступний етап – це розроблення освітньої навчальної програми і затвердження її на засіданні педагогічної ради.

Відповідно авторські колективи пропонують до модельних навчальних програм підручники. Наразі, це навчальні посібники для пілотних шкіл, які мають можливість апробувати ці матеріали під час уроків, працювати із змістовою та дидактичною складовими їх частинами.

Учителі шкіл учасниць пілотування обрали посібники до тих модельних навчальних програм, які взяли за основу. Підручник – це навчальне видання із систематизованим викладом матеріалу, що відповідає навчальній програмі. Експертиза підручника здійснювалася зокрема на відповідність модельній навчальній програмі, до якої він розроблений. Обираючи підручник, варто врахувати як втілена вимога щодо наступності між початковою й базовою середньою освітою, чи відповідає він віковим особливостям учнів / учениць, наскільки лаконічний, науково доступний виклад та багато інших критеріїв.

Підручник української літератури обов'язково повинен містити вичитані тести творів письменників / письменниць, вдало (за потреби) скорочені, та

адаптовані до зрозумілості. У доступній, але аж ніяк не примітивній формі, презентований теоретичний матеріал. Система запитань і завдань повинна сприяти самостійній роботі за таким підручником і під час дистанційного навчання.

Шлях, яким пройде кожен учитель / учителька, готуючись до уроку літератури в Новій українській школі, нелегкий. Проте лише свідоме добросовісне ставлення до своїх обов'язків, розуміння того, що від педагогічного вміння кожного вчителя / вчительки залежатиме майбутнє країни, дасть можливість успішно та якісно організувати і провести урок літератури.

Список джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL : <http://surl.li/kenu>
2. Концепція Нової української школи. 2016. URL: <http://surl.li/hoha>
3. Про повну загальну середню освіту : Закон України
URL: <http://surl.li/akppo>